

FRANK WESTERMAN
ŽIVAL, NADŽIVAL

prevedla Mateja Seliškar Kenda

VSEBINA

Prolog 17

I

»C« lipicanca 25
Blutauffrischung 37
Žerjavovo stopalo 50
K.u.k.-Leute 60
Črna mendelizira 74
Test poslušnosti 85

II

Vrnitev tarpana 97
Heim ins Reich 111
Rastlina 4711 120
Vpoklic obveznika 136
Vzrejna postaja 145
Operacija Cowboy 156

III

Bratstvo i jedinstvo 173
Animal Farm 184
Kalvarija hladne vojne 202
Človeški vrt 208
Conversano Batosta 219

Viri in zahvale 234

Manca G. Renko ŠEPETALCI ZGODOVINE 241

RODOVNIK

Conversano (Neapeljsko kraljestvo 1767)

(15 generacij)

Conversano Savona x Bonavista

(Lipica 1911)

(Lipica 1913)

Conversano Bonavista x Soja

(Piber 1925)

(Hostinec 1945)

Kitty I (Vukovar 1938)

(1 generacija)

Conversano Soja x Primula

(Wimsbach 1952)

(Piber 1961)

Conversano Primula x Nobila

(Piber 1967)

(Piber 1965)

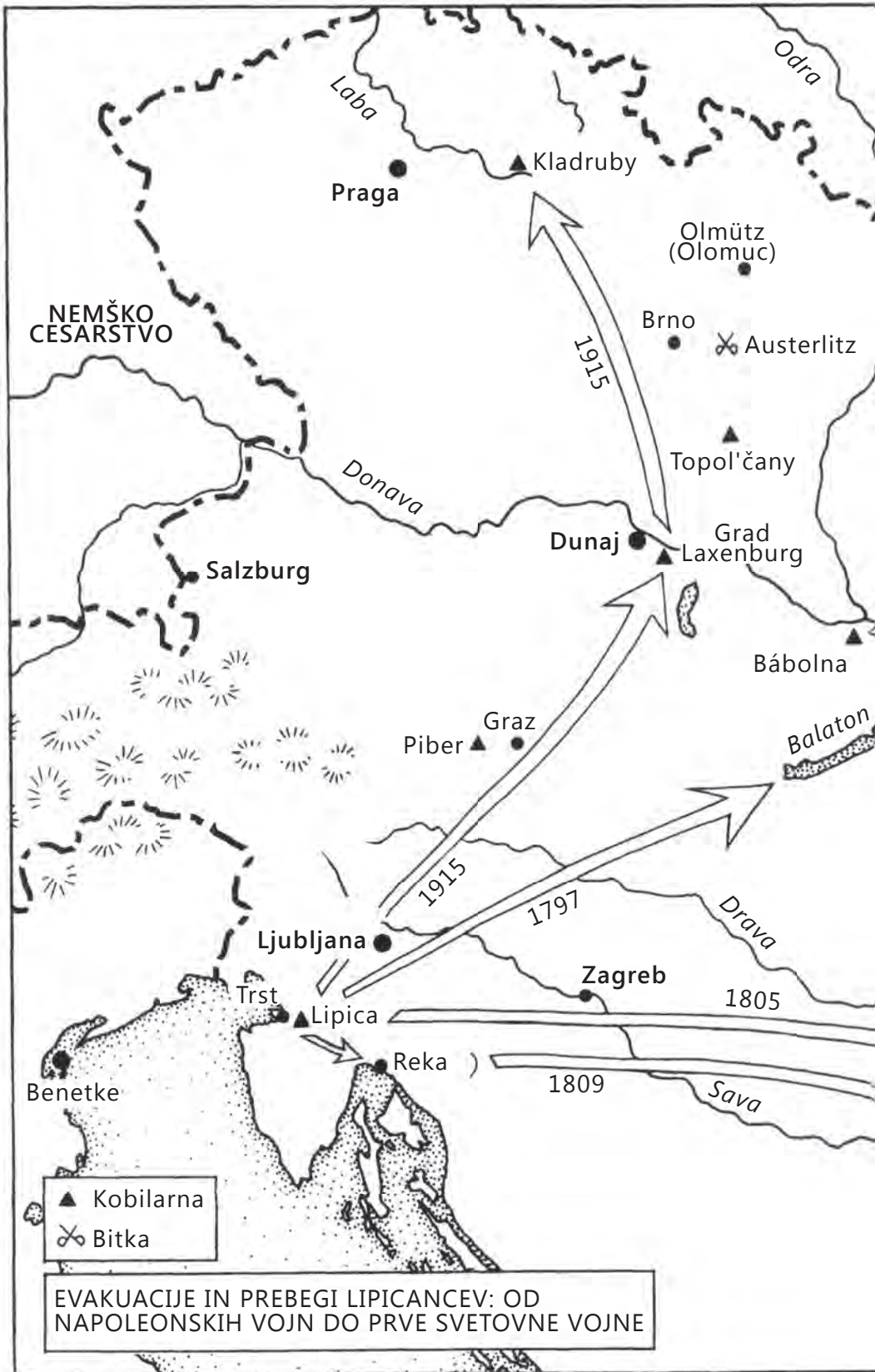
(4 generacije)

Conversano Batosta

(Lipik 1987)

Conversano Nobila

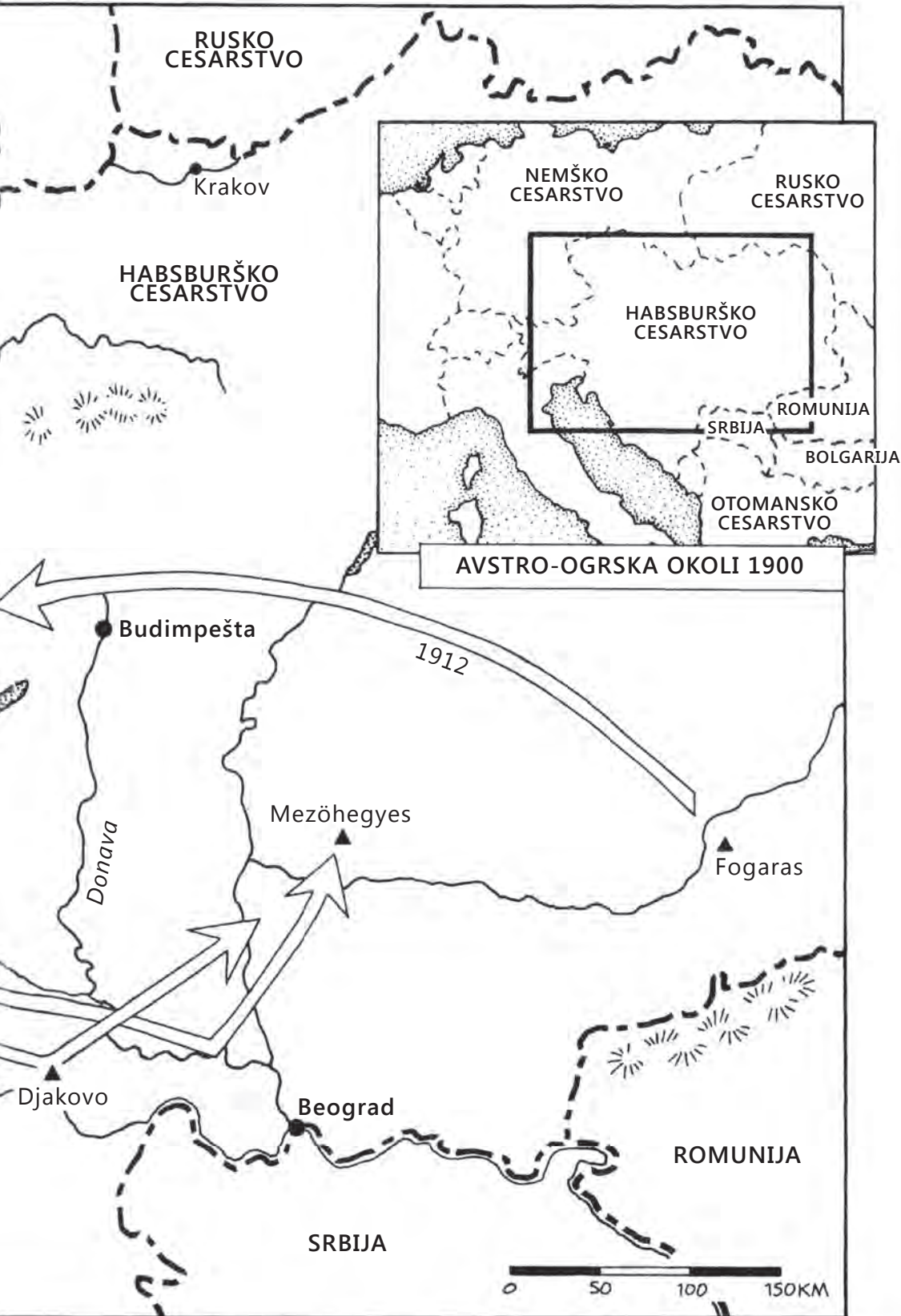
(Deurze 1986)

NEMŠKO
CESARSTVO

- ▲ Kobilarna
- ✂ Bitka

EVAKUACIJE IN PREBEGI LIPICANCEV: OD
NAPOLEONSKIH VOJN DO PRVE SVETOVNE VOJNE

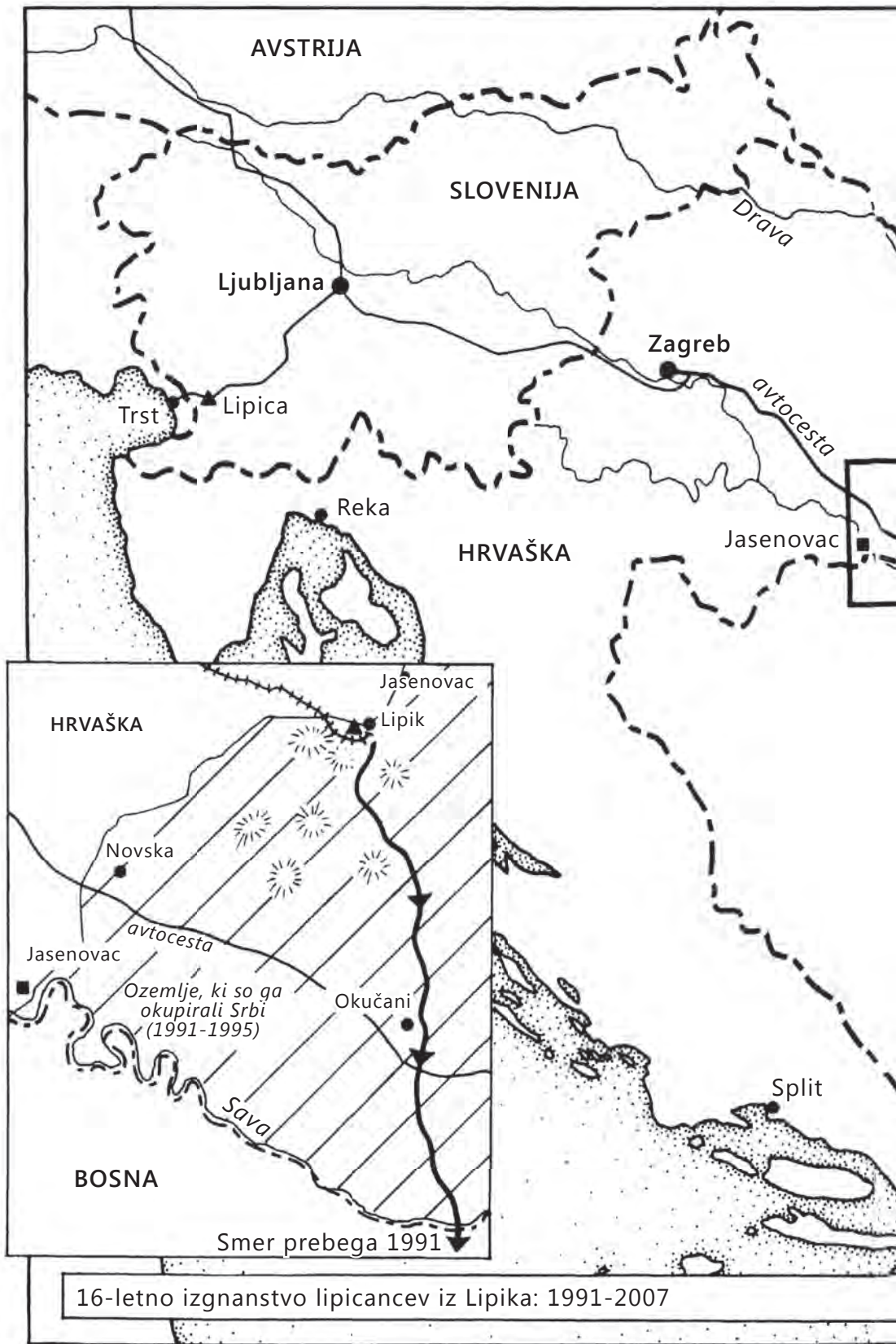

OPERACIJA COWBOY 1945

- ▲ Kobilarna
- Koncentracijsko taborišče
- ✂ Zajetje / poboj konj
- 🏠 Le žrebci Španske jahalne šole
- ➡ Kobile, žrebeta in žrebci
- ➔ Pobeg iz žrebčarne Draschendorf

DEPORTACIJE, EVAKUACIJE IN PREBEGI LIPICANCEV MED DRUGO SVETOVNO VOJNO

PROLOG

»Za moje sestre, mojega brata in zame je vojna potekala mirno. Poleti ni minil dan, da ne bi šel jezdit ob reki. Oče je upravljal žrebčarno na jugu Poljske. Zadolžen je bil za več kot sto plemenskih konj, najbolj plemenitih v vsem Reichu. Vsako pomlad so jih namestili v različnih kobilarnah, da so osemenili kobile; julija so se spet vrnili v našo žrebčarno. Med njimi so bili vitki angleški polnokrvni konji, dva lipicanca z dunajske Španske jahalne šole, pet berbercev, ki so jih zaplenili v Franciji, peščica arabcev, polnokrvnih in polkrvnih, in tudi noriški delovni konji ter krotki huculi, na katerih sem se od petega leta učil jahati tudi sam.

Živeli smo na gradu Ochab, belo ometanem dvorcu, ki je služil kot oficirska zgradba. Žrebčarna Draschendorf se je nahajala na drugem bregu Visle, tam so živeli tudi poljski sedlarji, stražarji in konjarji – najmlajši na senikih nad hlevi. Auschwitz je bil petintrideset kilometrov niže ob reki. Otroci nismo vedeli, kaj je *Konzentrationslager*. Sama beseda je bila prezahtevna, zato smo jo izgovarjali *Konzertlager*.

Tik pred božičem smo izbrali debelega pujsa za zakol. »Churchill, s tabo je konec,« je rekel oče, ko je živali prerezal vrat. Sam sem stal zraven in skakal od razburjenja, čeprav se mi ni niti sanjalo, kdo je Churchill. Mesar je iz njega naredil rulado in klobase, ki so zadostovale za več mesecev. Na božični večer je mama pela pesmi iz evangeljske pesmarice in se spremljala na klavirju. Oče je igral čelo; učila ga je čelistka, ki jo je dal pripeljati posebej z Dunaja in na katero smo gledali s strahospoštovanjem, saj se je očetu edina drznila ugovarjati.

Do svojih podrejenih, a tudi do nas, je bil oče neusmiljen in strog. Nikoli nas ni tepel s pasom, zato pa nam je navijal ušesa. Vsake toliko so se morali neporočeni konjarji postaviti v vrsto in sleči hlače; potem se je mimo njih sprehodil veterinar in preveril, če nimajo kakšne spolne bolezni.

Poleti leta 1944 je oče na streho gradu Ochab namestil sireno in uvedel nočno stražo, zato da bi lahko mirno spali. V sanjah se mi je začel prikazovati *der Iwan*: sanjal sem, da prihaja po nas ali po konje. Vedeli smo, da se Rusi naglo približujejo, naše vojake so vse od Volge potiskali daleč nazaj za Dneper. A pri Visli, so nam zagotavljali, jih bodo zaustavili. Naša hiša je bila na varni strani reke, toda žrebčarna je stala na vzhodnem bregu. Konji za nobeno ceno niso smeli pasti v roke Rdeči armadi.

18

Oče je začel z evakuacijskimi vajami v primeru nevarnosti. Ob najbolj nepričakovanih trenutkih je vklopil sireno in takrat smo morali vsi nanagloma osedlati polovico konj, drugo polovico pa vpreči v vozove in kočije iz kolarne. Oves in seno, vrvje, konjsko opravo, orodje kovača in veterinarja – vse smo naložili in trdno privezali in v treh urah je na cesti že stala kolona mož in konj. Nekoč je ob nekem pomembnem obisku oče med tovrstno vajo odredil celo marš. Mož ni poslal prek mostu, temveč naravnost v Vislo. Vsi so morali prebresti reko in preplezati grič na drugi strani.

»Za primer, če sovražnik uniči mostove,« nam je zvečer pojasnil.

7. avgusta 1944 se je na nebu prvič pojavil roj ruskih lovcev. Stekel sem ven in izpod bukve opazoval, kako so leteli nad nami. Zrak je drgetal od bobnenja. Bilo jih je toliko, da se je pri jasnem dnevu začelo mračiti. Eno izmed stotih letal v preletu je odprlo loputo tovornega prostora. Iz njega je zdrsnila bomba, ki je priletela za našo hišo, nedaleč od zasebnih hlevov, kjer so bili vprežni konji, pa tudi Hildach, očetov jahalni konj. Ves sem se napel v pričakovanju eksplozije, a ni odjeknila. Ko smo si šli zadovo pobližje ogledat, smo tam našli petsto litrski rezervoar za gorivo. V njem je bilo še nekaj bencina, večinoma pa je že iztekel in ležal v mlakušah povsod naokoli. »Zažigalna bomba,« je rekel oče, »namenjena je bila nam.«

Star sem bil devet let. V tistem trenutku sem se zavedel, da bo vojna dosegla tudi nas.

Z dve leti starejšo sestro sva se učila streljati s pištolo. »Beate! Daj, obnašaj se kot vojakova hči!« ji je oče rekel vsakokrat, kadar se ji je zdelo kaj strašno ali težko. Nisva vedela, da je oče že več tednov prigrigoval svojim nadrejenim, naj mu dovolijo žrebce umakniti za Odro. A dovoljenja ni dobil, saj bi bil umik znak šibkosti. Nič ni smelo kazati na to, da je

rajh pred propadom, in tako je vse potekalo kot običajno. V prvem tednu leta 1945 smo se vsi pripravljali na novo pripustno sezono. 16. januarja smo praznovali Heidijin rojstni dan; povabila je svojo prijateljico in vsi smo se veselili. Naslednjega jutra je očeta poklical neki komandant. »Takojšnja evakuacija!« se je glasil ukaz. Rusi so tisto noč prečkali Vislo in so se zdaj pripravljali, da se pomaknejo naprej.

Mama je pakirala kovčke in Beati, Heidi in meni naročila, naj gremo po svoje šolske zvezke in vsak po eno igračo. Pri mizi je pripravila velikanski kup sendvičev. S Heidi naj bi odšla prva, v spremstvu desetnika. Naš kočijaž je že pripravil sani, da nas odpeljejo na železniško postajo. Bilo je še temno in le sneg se je rahlo svetlikal. Občutek sem imel, da nam pokrajina maha v slovo. Na vlak smo morali čakati tri četrt ure in nato petkrat prestopiti. Potem smo prispeli v naše zatočišče za Odro; zdaj nismo bili več na Poljskem, temveč na Češkoslovaškem.

Sredi noči je naš šofer s službenim avtomobilom pripeljal mamó, Beato ter najmlajša dva. Oče je prišel pozneje z vprežnim vozom. Njegovi vojaki in hlapci so pot opravili v petih dneh, pri dvajsetih stopinjah pod ničlo. Kdor je bil v sedlu, je moral na vajetih voditi še enega žrebca. Vsake toliko so morali jezdeci eno uro pešaćiti, sicer bi zmrznili.

Naše novo zatočišče je bilo posestvo baronice, ki je imela dovolj hlevov za naše živali. Počutil sem se varnega, tudi zato, ker je Odra globlja od Visle. A v prvem tednu februarja je mama zbolela; začelo jo je zbadati v trebuhu. Oče jo je s službenim avtomobilom odpeljal v bolnišnico v Olmütz, kjer so jo pri priči sprejeli. Vsak drugi dan je šel k njej na obisk in vsakokrat s sabo odpeljal tudi enega od otrok. Heidi, ki je bila pri njej prva, je zvečer povedala, da je mama v postelji ležala bleđa kot kreda in upadlih lic. 15. februarja sem bil na vrsti jaz. Ko sva prispela, naju je pri glavnih vratih pričakala Frau Hartwig, ki je skrbela za mamó. Oče je izstopil iz avta in se z njo pogovarjal s tresočim glasom. Takoj sem vedel, da je z mamó nekaj narobe. V avtu je bilo strašno mrzlo in samo sedel sem tam in čakal. Naenkrat se je oče zasukal. »Friedel! Mutti is tot!« je tedaj rekel.

Opravila sva se v bolnišnico, vzdolž dolgih hodnikov, navzgor po stopnišču. Ko sem tam zagledal ležati mamino obleko, se nisem mogel več zadržati. Frau Hartwig in medicinske sestre so me poskušale potolažiti,

a ni nič pomagalo. Dokler ni oče povzdignil svojega majorskega glasu. Jok se mu ni zdel primeren za vojaka, že zgodaj smo se ga morali odvaditi.

Naslednji dan smo mamu upepelili na pokopališču v Olmützu in njen pepel shranili v bakreni žari. Žal nismo mogli zapeti njene najljubše pesmi *Befiehl du deine Wege*, ker organist zanjo ni imel not. Po koncu obreda je oče Beati in meni položil na srce, da bova morala biti kot najstarejša od zdaj naprej posebej pogumna. Še več težkih trenutkov je pred nami, je rekel. Nisva si drznila vprašati: »Kakšnih težkih trenutkov?« A oba sva imela občutek, da je oče z nama delil nekaj pomembnega iz sveta odraslih, in že samo zaradi tega sva se počutila zelo velika.

Kmalu po mojem rojstnem dnevu, desetem, nas je oče zapustil. Dobil je ukaz, naj kar največ konj po železnici odpelje proti Dresdnu. Tam jih bo poskusil prepeljati čez Elbo in takoj, ko mu bo to uspelo, bo prišel še po nas in po preostalih petnajst žrebcev, ki tokrat niso mogli zraven. Medtem smo morali pod vodstvom narednika Wiszika formirati *Nachkommando* draschendorfske žrebčarne. Oče je odšel v soboto pred veliko nočjo in nikoli več ga nismo videli. Poslovali smo se v silni naglici, saj so bili živinski vagoni nenadoma prosti.

Ves mesec april smo čakali, da se vrne. Vsak dan so nam na uho prišle nove govornice o Rusih. Prednja straža Rdeče armade je precej severneje od nas naglo prodirala proti Berlinu, toda fronta za njo se je širila v naši smeri. In oče se še vedno ni vrnil. Konec aprila je narednik Wiszik naš pobeg vzel v svoje roke. Poleg dveh nemških desetnikov je našo skupino sestavljalo še sedem poljskih konjarjev. In še petnajst konj, med katerimi so bili Bahač, angleški polnokrvni konj, holstein Nero, polkrvna arabca Ibn Saud in Dakkar ter oba lipicanca iz cesarske konjušnice na Dunaju: *Conversano Olga* in *Conversano Gratiosa* – dva srebrno bela gospodiča šestnajstih in dvaindvajsetih let. Da bi ju ločili med sabo, smo ju klicali le po maminem imenu, *Olga* in *Gratiosa*, kar se je za dva žrebca seveda slišalo zelo smešno. Tik pred pobegom ju je vaški kovač nanovo podkoval.

Babica, ki je po mamini upepelitvi ostala pri nas, je z malčkoma sedela na vozu, pokritem s cerado. Nikoli se ni ločila od velike popotne torbe; v njej je nosila žaro z maminim pepelom. Očetov šofer naj bi vozil spredaj

v avtomobilu z zastavico draschendorfske žrebčarne, toda naenkrat avto ni hotel več vžgati in ga je bilo treba vleči. Sam sem sedel zraven vojaka Sylvestra na diri, vpreženi v naša lipicanca. Vse smo naredili tako, kot nam je naročil oče, le da niti spredaj niti zadaj nismo imeli izvidnika na konju. Ko smo se vsi umirili, je bila vsa karavana dolga približno šestdeset metrov. Hoteli smo odriniti, toda lokalni komandant *Wehrmachta* ni izdal dovoljenja. Bil je 30. april; nismo vedeli, da je Hitler tistega dne napravil samomor. In tisti komandant tudi ne.

21

Šele 6. maja nam je dovolil oditi. Hoteli smo na zahod, vzdolž poti, znane kot *Sudetenstraße*, ki se je na široko ognila Pragi. Naš cilj je bila velika žrebčarna lipicancev v mestecu Hostau v Šumavi, nedaleč od nemške meje. A smo skoraj pri priči obtičali; cesta je bila prestrma, deževalo je, izkazalo se je, da so vozovi preveč naloženi. Tisti prvi dan smo morda prepotovali dvajset kilometrov, več ne. Na srečo smo lahko prenočili v predilnici lanu, kjer so ležali kupi platen, na katerih smo si lahko postlali. Takoj ko sem zaprl oči, sem povsod videl Ruse zariplih obrazov.

Naslednji dan sem moral jezdit enega od konj. In vsakokrat, ko je šel kateri od konjarjev naprej, mi je vrgel tudi vajeti konja, ki ga je vodil sam. Našega edinega kastrata smo za šeststo Reichmark prodali neki družini, ki je imela voz, konja pa ne. Na cestah je prihajalo do zastojev zaradi beguncev in kolon vojnih ujetnikov, ki so jih peš selili drugam. Vse, kar je bilo nemškega, je bilo na begu. Povsod smo slišali mukanje krav, ki so jih prenehali molsti. Kadar smo prišli mimo katere od zapuščenih kmetij, so Poljaki skočili s konj, da bi poiskali kaj za pod zob, na primer jajca, ki so jih na dušek posrkali. Po vse predolgem opoldanskem odmoru so se uprli. Zahtevali so vnaprejšnje plačilo v zlotih, sicer se za »majorjevo familijo« ne bodo več mučili. Dobesedno tako so se izrazili. Babica je zlezla na kozla kočije in jih nagovorila z očetovim stroгим tonom. To je nekoliko zaleglo, saj so se odločili, da ne bodo odšli.

Toda v noči z 8. na 9. maj, ki smo jo preživel pod milim nebom, so se opili. Naprej naj bi se odpravili že ob zori. Sam naj bi vpregel lipicanca in bil sem že nared. Nenadoma pa je nekdo zakričal: »Rusi! Povsod so!« Tedaj ni imelo več smisla bežati. Okoli nas so začeli vznikat ženski obrazi, mongolski ženski obrazi. Še nikoli prej nisem videl vojakinj, kaj šele azijskih. Orožje so nosile prečno na prsih in za vojaškimi pasovi so

jim viseli veliki magazini z naboji. Nekatere med njimi so na trebuhu ležale na vozovih. Pomislil sem: nemški vojaki bi sedeli vzravnano. Dve vojakinji sta nasmejani stopili k meni – videl sem, kako se jima je v ustih zlato svetlikalo. Naslednji trenutek sta vame uperili svoji puški. S cevmi sta mi pomignili, naj zlezem s kozla. Prepričan sem bil, da me bosta odpeljali s sabo v Sibirijo. A izkazalo se je, da ju plavolasi desetletni deček ni niti malo zanimal. Zanimala pa sta ju lipicanca. Predati sem jima moral vajeti, in to je bilo to.«

I

»C« LIPICANCA

Če odraščáš na robu mesta, lahko storiš dvoje. Ali se odpraviš v središče – na trg s kinom, od koder se lahko z zvito cigareto v roki razgleduješ po glavni ulici, ki se po tridesetih kilometrih izteče v drugo, večje mesto.

Ali pa se odpraviš na travnike.

V četrti, kjer sem stanoval, so rob mesta zelo konkretno zaznamovale stanovanjske zgradbe na Speenkruidstraat, trije enajstnadstropni, drug ob drugem postrojeni betonski bloki. Vsaka zgradba je imela na koncu zunanjih hodnikov zasilno stopnišče, ki se je akrobatsko vilo navzdol vse do jarka in ograje z bodečo žico. Prav tam se je začel prvi travnik. Če si ga prečkal, si prišel do kolovoza, ki je vzdolž kiselkastih kupov silaže vodil vse do Deurzejevega kanala.

Ob lepih poletnih dneh smo se tisti, ki smo se odločili za travnike, vozili po toku navzdol v gumijastih čolničkih. Dlje od zapornice pri Deurzeju nismo prišli. V mojih osnovnošolskih letih je bila to najskrajnejša točka sveta. Nabrežje Kanala se je tod zdelo kot ustvarjeno za sončenje. A za poležavanje nisem imel potrpljenja niti veselja. Nekega popoldneva, ko so se drugi greli kot kuščarji, sem splezal čez ograjo, da bi raziskal, kaj leži na drugi strani.

Šel sem mimo gozdiča vrb in neke kadi, ki je služila kot napajalno korito, ter prispel do drugega pobočja, strmega kot železniški nasip, vrh katerega so v vrsti rasli topoli. Ker še zdaleč nisem mogel pogledati čezenj, sem kot vohun zlezal nanj po komolcih in kolenih. Iztegnil sem vrat kot kakšen plazilec in se zazrl prek pravokotnika belega peska, prepredenega z odtisi, ki so tekli v krogu in prečno. Natančne, simetrične figure. Pesek se je raztezal do hleva z dvojimi zaprtimi vrati. Ravno ko sem se hotel vzravnati, pa sem zaslišal hrzanje.

Ena od vrat so se odsunila in v mraku, ki je nastal za njimi, se je zasvetil bel konj, ki je za hip postal, kot bi poziral. Žival je z okornim korakom stopila iz okvirja, na vajetih dekleta z visokimi škornji in lasmi do zadnjice. Dvajset, trideset korakov od mojega skrivališča sta obstali. Z glavo ob glavi, ja, z ustnicami ob ustnicah sta stali tam, da je bilo videti, kot bi se poljubljali.

Tedaj so se odprla še druga vrata hleva in tudi iz njihovega črnega kvadrata je na plano prišel bel konj, ne oklevajoče, temveč v kasu, prhajoč, z repom, dvignjenim kot zaplenjena zastava. Rahlo plešast možak z bahavimi zalizci je za njim vlekel za vajeti, jih sunkovito zategoval kot zasilno zavoro in skupaj sta se nekajkrat zavrtela okoli svoje osi. Pesek je letel na vse strani. Vdahnili sem vsiljiv vonj konjskih teles.

Čakajoča žival je začela s kopitom ritmično podrsavati po tleh. »Kar poveži ji nogo,« sem slišal moža zaklicati dekletu. Segla je po jermenu, ki si ga je bila privezala okoli pasu kot laso, in ga z nemalo težav nataknila na eno od konjevih zadnjih nog; drugi konec je povlekla med sprednjima nogama in ga trdno zapela okoli njegovega vratu. Jasno mi je postalo, da belcev nista pripeljala ven na trening po maneži. A tega, kar je sledilo, vseeno nisem pričakoval. Zato pa je to pričakovala kobila s povezano nogo. Z repom je zamahnila vstran in v takšni drži okamnela kot kip.

Žrebec, ki je možato tekal sem in tja na razrahljanem povodcu, je stresel z glavo in nenadoma obstal. Svoje črne oči je uperil v vrhove topolov ali v kopaste oblake nad njimi, v vsakem primeru je gledal naravnost nad mojo glavo. Še bolj sem se potuhnil k tlom pobočja, da me ne bi opazili, pa tudi zato, da ne bi videl vsega. Pod žrebčevim trupom se je kolobar za kolobarjem raztezal njegov teleskopski ud. Hotel sem steči stran, a sem kot hipnotiziran strmел vanj. Hipnotiziran je prava beseda. Žrebčev ud je bil črn, z glavico mesno rožnate barve, daljši, kot sem si ga lahko zamišljal in upogljiv in gumast kot rilec. Nato je skočil. Rahlo plešasti možak je zgrabil ukrivljen ud svojega žrebca in vlekel zanj, da bi mu pomagal meriti. Mogočni samec se je spremenil v nerodneža, ki se krilec s sprednjimi nogami nikakor ni mogel oprijeti kobilinih bokov pred sabo. Pri vsakem sunku mu je griva trapasto padla prek ušes. Spominjam se, kako je z glavo opletal zdaj levo, zdaj desno, da bi svoje rumenkaste konjske

zobe zaril v viher kobile. Ugriznil jo je, uklonila se je – in vse to se je odvijalo brez glasu in krčevito kot v kakšnem nemem filmu.

Freddy »Pomfrit« je trdil, da je ljudem vedno do seksa, živalim pa le takrat, ko so v pojatvi, v estrusu ali se pariyo, in da je to razlika. Začel je pripovedovati o nekem dekletu, ki je delalo v jahalni šoli in je imelo natančno takšne lase kot Kate Bush, le da je govorilo nemško. Freddy je rekel, da je pripravljen staviti svojo seiko, da ona nikoli ne bi zadela visokih tonov v *Wuthering Heights*.

27

Jelle in jaz, oba trinajstletnika, nisva razumela, o čem govori, a sva se z njim vseeno strinjala. Skupaj smo stopali med polji, s Pjotrom za petami. »Zdrsnila je z motorjem ... Beng! – naravnost v enega od stebrov viadukta. Sedela je za svojim fantom. Ta je bil na mestu mrtev.« Freddy je nosil palestinski šal in je bil najmanj pet let starejši od naju.

Kadar je po tlakovani poti pridrdral traktor ali kombajn, smo Pjotra odvlekli h kraju in pustili, da se je pasel. Zaradi visoke koruze si stroje zagledal šele v zadnjem trenutku, ko te je hrup že ovil kot kokon trepetajočega zraka. »Priden,« je rekel Freddy. In meni: »Še top lahko ustreliš ob njem, pa se bo pasel dalje.«

Moj sosed Jelle, ki je začel jahati med poletnimi počitnicami, je resnobno prikimal, kot bi na lepem vse vedel o konjih.

Meni se to ni zdel zdrav odziv. »Ampak potemtako je izgubil svoj nagonski strah pred nevarnostjo,« sem poskusil.

Freddy je stopil predme in mi začel razlagati, da je prav to nekaj najlepšega pri vzreji in vzgoji živali vse od pradavnine: dobro šolan konj človeku slepo zaupa. »Zaupa tebi.« Naslednji trenutek se je Freddy domislil nečesa, česar si ni mogel več izbiti iz glave: čas je bil, da poskusim tudi jaz.

Konji me niso zanimali. Z Jellejem sem šel samo zato, da bi videl Freddyja, čeprav sem o njem vedel komaj kaj več kot to, da dela na stojnici s pomfritom za bencinsko črpalko Shell v industrijski coni – in da je edinkrat, ko sem bil pri njem doma, na mizi ležal zmečkan bankovec za sto

guldnov. Kot košček papirja, pripravljen, da ga vržejo v smeti. Le da je bil bankovec.

Pjotra sem potrepljal po vratu, česar nisem storil še nikoli niti si tega nisem upal. »Ampak potem moramo spet nazaj po sedlo,« sem rekel.

To je bila neumnost. Tudi brez sedla bo šlo.

»A kako naj zlezem nanj?«

Jelle je sklenil dlani v streme in z brado pomignil navzgor.

28

Medtem ko sem se z eno roko oklenil grive in se z drugo oprl na topel konjski hrbet, sem opazil, da so njegove dlake od blizu bodisi črne kot oglje bodisi bele. Od daleč je bil Pjotr videti nedoločljivo sive barve in prekrit z madeži, povsem drugačen kot od blizu. Ko sem to pripomnil, mi je Freddy povedal, da se je Pjotr rodil črn in bo čez nekaj let popolnoma bel. »Polkrvni lipicanec je. Žrebički lipicancev pa se rodijo črni. Pri osmih ali devetih letih postanejo beli.«

Takrat sem prvič slišal ime lipicanec, pravljlično ime, v katerem ni odmeval »z«, temveč »c«, ki je usekal kot cirkuški bič.

S kolenom sem zdrsnil prek Pjotrovega hrbta, se vzravnal in ga stisnil s stegni, da ne bi zdrknil z njega. Takoj ko sem napel tudi mišice na mečih, se je zganil, še vedno prežvekujoč travo in stresajoč z grivo. Ker sem imel na sebi kratke hlače, sem se s kožo dotikal njegove, zaradi česar sem lahko natanko začutil vsak gib njegovih lopatic. Premikale so se navzgor in naprej, kot spojni drogovi med kolesi lokomotive. Silovito, enakomerno. Sedel sem in se premikal, ne da bi se premikal sam.

Zakaj je bil občutek tako silen? Freddy, Jelle, Pjotr in jaz smo stopali vzdolž krompirjevih njiv in nasadov koruze, a jaz sem bil edini, ki mi ni bilo treba hoditi. Kot edini sem se lahko tudi brez ovir razgledoval prek koruznega zelenja. S konja je bil svet naokoli videti drugačen: prodniki ob robu in v suhi strugi jarka so se razkrivali iz drugačnega, bolj ostrega kota. Sklanjati sem se moral pred vejami, ki jih sicer ne bi niti opazil. Če sem dvignil pogled, se mi je pred očmi odprl širši razgled, kot sem ga bil vajen: lahko sem si ogledal dolino Deurzejevega kanala vse do zapornice in še naprej do lesene kolesarske brvi, ki so jo postavili pred nedavnim. Moje obzorje se je razširilo in poglobilo. Konj me je nosil na ramenih kot prvaka v rokoborbi. Nihče ni bil višji od dveh metrov deset, a vedel sem, da sem sam za glavo višji od najvišjega Črnogorca in najvišjega Nu-